

Szerkesztette **Bélyácz Iván**

A vállalati növekedés tapasztalatai 1993-2012 közötti időszakban

A könyv a 81542 OTKA kutatási program támogatásával jelenik meg.
Ez a mű a 2017-ben 650 éves Pécsi Tudományegyetemen készült.

Szerzők:

BALOGHNÉ BÁLLÁ ANDREA
BEDŐ ZSOLT
BÉLYÁ CZ IVÁN
KATITS ETELKA
KATONA KLÁRA
KOVÁCS KÁRMEN
KUTI MÓNKA
GABRIELA MUNDACA
SZENTMIKLÓSI MIKLÓS
TÓTH-PAJOR ÁKOS
ZSUPANEKNÉ PALÁNYI ILDIKÓ

Lektorálta:

RÓZSA ANDREA

Kiadja az Akadémiai Kiadó.

az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja
1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 21-35.

ISBN 978 963 05 9619 0

© Baloghné Bállá Andrea, Bedő Zsolt, Bélyácz Iván, Katits Etelka, Katona Klára,
Kovács Kármén, Kuti Mónika, Gabriela Mundaca, Szentmiklósi Miklós,
Tóth-Pajor Ákos, Zsupanekné Palányi Ildikó, 2015

©Akadémiai Kiadó, 2015

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Vida Krisztina

Olvasószerkesztő: Szabó Zsuzsa

Termékmenedzser: Kiss Zsuzsa

Tördelés: Győréi D. László

Fedélterv: Markó Natália munkája

Kiadványszám: BB140006

Megjelent 21,81 (A/5) ív terjedelemben

Nyomdai munkák: Prime Rate Kft.

Felelős vezető: Tomcsányi Péter

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás,
online digitális publikálás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

Szerzőkről

BALOGHNÉ BÁLLÁ ANDREA 1999-ben szerzett közgazdászdiplomát Bukarestben, majd azt követően a Pécsi Tudományegyetem MBA és PhD Gazdálkodástani Doktori Iskolájának képzésein vett részt, ahol 2005-ben nyerte el tudományos fokozatát. Ezzel egy időben az egyetem oktatója is lett, majd 2007-től az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) munkatársa, melynek 2011 óta igazgatója. Kutatási területe a vállalati pénzügyek, a tőkeszerkezet-politika alakulására ható tényezők elméleti és gyakorlati vizsgálata.

BEDŐ ZSOLT 2002-ben szerzett közgazdászdiplomát angol nyelven, Pécsen. A Pécsi Tudományegyetem oktatója, adjunktus, az angol nyelvű Bachelor of Arts Business Administration és a Master in Sciences Applied Management képzések vezetője, valamint a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központ igazgatója. Kutatási területe a vállalatkormányzás és a vállalkozói ökoszisztéma. Vállalati pénzügy és befektetések témájú tárgyak oktatását látja el. Számos hazai és külföldi cikk szerzője.

BÉLYÁ CZ IVÁN 1971-ben szerzett közgazdászdiplomát Budapesten. A Pécsi Tudományegyetem oktatója, egyetemi tanár, a Gazdálkodástani Doktori Iskola vezetője, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Kutatási területe a vállalati pénzügyek, a befektetések és a kockázat elméleti problémái. Számos beruházási tárgyú könyv és tanulmány szerzője.

KATUS ETELKA a Pécsi Tudományegyetemen szerzett közgazdászdiplomát. 25 éves felsőoktatási tapasztalattal rendelkezik. Habilitált egyetemi docens. Oktatási területe a vállalatok pénzügyei és gazdálkodása. Kutatási területe a vállalati életciklusok (alapítás, növekedés, működés megőrzése, tőkekivonás, válság, fúzió és megszüntetés) és a szervezeti formaváltások pénzügyei. A témában 11 könyve jelent meg. Jelenleg a Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar oktatója.

KATONA KLÁRA 1988-ban végzett a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen. 2006-ban Ph.D fokozatot szerzett a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Gazdálkodástudományi Doktori Iskolájában, majd 2012-ben habilitált a Nyugat Magyarországi Egyetemen. Jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán egyetemi docensként oktat, vezet annak Heller Farkas Közgazdaságtudományi Intézetét. Tudományos- oktatói tevékenysége mellett a kar gazdasági igazgatói tisztségét is ellátja. Fő kutatási területe a működőtőke-áramlás, vállalati versenyképesség, finanszírozási, adózási kérdések vizsgálata.

KOVÁCS KÁRMEN a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán szerezte 2002-ben közgazdász diplomáját, 2007-ben pedig PhD fokozatát. 2008 óta az intézmény adjunktusa. Kutatási területe a piacelmélet és a viselkedési közgazdaságtan. Két önálló könyve jelent meg, számos szakcikk szerzője.

KUTI MÓNIKA 2006-ban szerezte meg Ph.D. fokozatát a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán. 2007 óta egyetemi adjunktus, vállalatfinanszírozással kapcsolatos tárgyak oktatója alap- és mesterszakon, a Pénzügy-Számvitel Szak szakvezetője. Kutatási területe a beruházási és finanszírozási döntések interakciói, a fenntartható pénzügyek és a közösségi finanszírozás (crowdfund- ing).

GABRIELA MUNDACA jelenleg a Világbankban dolgozik (Washington D.C., USA). PhD disszertációját a New York-i Tudományegyetemen (University of New York at Stony Brook, USA) szerezte. Számos éve végez kutatói munkát és tanácsadói tevékenységet is ellát a Norvég Jegybanknál (Central Bank of Norway). Oktatói tevékenységet folytat a Johns Hopkins Egyetem (USA) gazdálkodási mesterkurzusán, a Maryland-i Egyetemen (University of Maryland at College Park, USA), New York-i Egyetemen (NYU-Washington, USA) és az Oszlói Egyetemen (University of Oslo, Norway). Számos publikációja jelent meg minősített folyóiratokban.

ZSUPANEKNÉ PALÁNYI ILDIKÓ 1987-ben szerzett közgazdászdiplomát Pécsen. Főiskolai docens a Budapesti Gazdasági Főiskola Gazdálkodási Karán, Zalaegerszegen. Kutatási területe a vállalati növekedés elmélete és gyakorlata. PhD-értekezése is e témához kapcsolódott.

TÓTH-PAJOR ÁKOS 2013-ban végzett a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaság- tudományi Karán pénzügy mesterképzés szakon. A Gazdálkodástani Doktori Iskola másodéves hallgatója, óraadó tanár a szekszárdi Illyés Gyula Főiskolai Karon. Kutatási területe a beruházási és finanszírozási döntések interakciói, és a beruházási döntések torzulásaival kapcsolatos elméletek.

SZENTMIKLÓSI MIKLÓS 1981-ben szerzett közgazdász diplomát Pécsen. A Pécsi Tudományegyetem tudományos munkatársa. Kutatási területe a pénzügyi ciklusok működése, modellezése és előrejelzése, hosszú távú ciklusok, az úgynevezett Kondratyev-hullámok jelenléte a gazdasági életben, lotsizing, termelési és marketingpolitika modellezése. Több publikációja is megjelent a témában.

Tartalomjegyzék

Előszó

Bevezető gondolatok a vállalati növekedés eredményeiről
(BÉLYÁ CZ IVÁN)

A vállalati növekedés teóriái - áttekintés és értékelés
(KATUS ETELKA-ZSUPANEKNÉ PALÁNYI ILDIKÓ)

A beruházási döntések torzulásai
(KUTI MÓNKA TÓTH-PAJOR ÁKOS)

Az erőforrás-alapú vállalati növekedés testetlen eszköz komponensének növekvő szerepéről
(BÉLYÁ CZ IVÁN-KOVÁ CS KÁRMEN)

Az exporttevékenység tőkeszerkezeti döntésre gyakorolt hatása: empirikus vizsgálat a magyar feldolgozóipari vállalatok esetében
(BALOGHNÉ BÁLLÁ ANDREA – GABRIELA MUNDACA)

Az adóverseny kelet-közép-európai és magyarországi hatásai a vállalati befektetésekre és a termelésre
(KATONA KLÁRA)

A vállalatkormányzás kelet-közép-európai szemmel
(BEDŐ ZSOLT)

A külföldi működő tőke hatása a magyar beruházási aktivitásra az elmúlt két évtizedben
(BÉLYÁ CZ IVÁN – KATONA KLÁRA)

Előszó

Ez a tanulmánykötet annak a kutatómunkának az eredményeit foglalja ösz- sze, amely 2010 áprilisa és 2014 márciusa között folyt a 81542 számú OTKA kutatási programban. A kutatás fő célja a vállalati növekedés fő jellemzőinek vizsgálata volt a piacgazdasági átalakulást követő két évtizedre vonatkozóan. Ehhez az adatbázist korábban az ECOSTAT bocsátotta rendelkezésre, az utóbbi évek adatait közvetlenül a Központi Statisztikai Hivatal. Az adatok a vállalati éves jelentésekből származnak, de az anonimitás biztosítása érdekében a szakágazatokon belül három-három vállalatból álló csoportokra aggregált adatokkal rendelkezhattünk.

A kötet bevezető tanulmánya az adatbázisra támaszkodó áttekintést ad a vállalati növekedés, jövedelmezőség és fejlődőképesség tapasztalatairól. Ebben a szerző abból indul ki, hogy az utóbbi negyedszázad vállalati fejlődésében négy növekedési szakasz különíthető el: az első az 1990-1995 közötti átalakulási válság és kezdődő kibontakozás, a második az 1996-2000 közötti „aranykori” növekedési szakasz, a harmadik a 2001-2007 közötti visszaesés, a negyedik a 2008-2012 közötti válság.

A kötet második tanulmánya a vállalati növekedési elmélet új eredményeivel foglalkozik. A harmadik értekezés a beruházási döntések torzulásait taglalja az adatbázis felhasználásával. A negyedik tanulmány elméleti alapvetésű és az erőforrás-alapú vállalati növekedés testetlen eszköz komponensének növekvő szerepéről értekezik. Az ötödik rész az exporttevékenység tökeszerkezeti döntésekre gyakorolt hatásait mutatja be. A hatodik tanulmány az adóverseny kelet- közép-európai és magyarországi hatásait tárgyalja a vállalati befektetésekre és a termelésre vonatkozóan. A hetedik értekezés - széles adatbázisra támaszkodva - elemzi a hazai legnagyobb vállalatok növekedési esélyeit, pénzügygazdasági eszköztár felhasználásával. A nyolcadik dolgozat a vállalatkormányzás növekedésbeli szerepéről ad áttekintést. A kötet záró tanulmánya a külföldi működő tőke hazai beruházási aktivitásra gyakorolt hatását elemzi.

A kötetben foglalt kutatási eredmények iránymutatást adnak a vállalati növekedés újszerű elméleti és gyakorlati megközelítéséhez. Segítségét nyújtanak a vállalati tőkestruktúra-döntések hazai sajátosságainak felismertetéséhez, a tudásalapú vállalati növekedés attribútumainak azonosításához, a külföldi működőtőke-beáramlás hatásainak árnyaltabb bemutatásához s a vállalati beruházóképesség korlátainak felismeréséhez. Ez a vállalati növekedési kutatás valamelyest módosíthatja a hazai vállalati fejlődés-növekedés specifikumairól széles körben vallott nézeteket.

Pécs, 2015.

A szerzők